

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

UNIVERSITAS
MASARYKIANA BRUNENSIS

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Internacionalizace, inovace, praxe: sociálně-vědní vzdělávání pro 21. století, reg. č.:
CZ.1.07/2.2.00/28.0225

Evaluační 1

Metody evaluačního výzkumu v sociální politice a sociální práci (hodnocení efektů)

Cílem kurzu je

(1) prohloubit znalosti specifických interdisciplinárních výzkumných postupů v oblasti evaluace sociálních programů a politik (studium literatury)

(2) aplikovat je na vybraných problémech a opatřeních programů sociální politiky.

Základní metodologické okruhy: využití klasických metod (statistický rozbor, survey, rozhovor, field-work), metody evaluačního výzkumu použité v různých fázích sociálního programu a politiky. K vybraným okruhům budou doktorandi zpracovávat specifickou zadanou analýzu.

Zadání:

Vypracovat vlastní projekt komplexně pojatého evaluačního výzkumu efektů s využitím jak klasických sociologických metod tak specifických metod evaluace sociálních programů. Projekty se mohou vztahovat k tématu doktorské disertační práce. Forma textu: žádost o finanční podporu projektu (vědecká grantová agentura apod.) Rozsah textu cca 20 stran.

Vlastní projekt sumativní evaluace zaměřené na popis a hodnocení výsledků programových intervencí (opatření). Projekt využije jednu z vybraných ucelených procedur evaluace výsledků, jako jsou například:

evaluace účinků (reálných efektů),
evaluace čistých efektů,
evaluace neočekávaných efektů,
cost- benefit analýza,
programovou teorií řízená evaluace výsledků.

Autor návrhu využije klasické strategie sociálněvědního výzkumu jako jsou např.: sociální experiment a kvaziexperiment, survey, rozhovory s experty, focus groups .

Součástí návrhu bude také posouzení hodnotitelnosti výsledků.

Toto hodnocení hodnotitelnosti zahrne zhodnocení:

- Dostupnosti dat
- Finančních nákladů
- Časového horizontu hodnocení a časových nákladů
- Etických nákladů hodnocení, zejména pro příjemce
- Naléhavosti potřeby hodnocení
- Význam výsledků hodnocení ve vztahu k řešenému problému
- Přístupy příjemců hodnocení

Předpokládaná struktura projektu:

1 Problém, jeho kontext, potřeba hodnocení a základní otázka

Problém, význam hodnocení efektů a typu efektů – vazby na design a implementaci projektu.

Formulace cíle hodnocení.

Zahrnutí hodnocení hodnotitelnosti.

Význam hodnocení v kontextu policy making.

2 Shrnutí dosavadních poznatků, otázky k řešení

Zobecněné poznatky o výsledcích podobných hodnocení, konfrontace s novějšími proměnami kontextu, problému a policies. Zdůraznění nových otázek a potřeb posunout hodnocení k novým cílům.

3 Teoretická východiska hodnocení („programová teorie“) a zpřesnění cíle hodnocení

Programová teorie: modely kauzality – je možné uvažovat varianty programové teorie v užších a širších kontextech problému a kontextech policies. Volba vhodného kontextu hodnocení.

4 Výzkumná otázka, dílčí otázky, hypotézy

Výzkumná otázka v rovině poznávací, navazuje zpřesnění v rovině aplikační.

Alternativní přístupy k hodnocení problému – jiné otázky? Argumentace pro výběr nejvýznamnější otázky a vhodného zúžení otázky.

Rozhodnutí o typu efektů, jež budou sledovány – a hodnoceny. Argumentace pro vhodný typ hodnocených efektů.

Hypotézy – návaznost na dosavadní poznatky o předpokládaných efektech ve vztahu k programové teorii a kontextu a o podstatných charakteristikách policies z hlediska efektů pro řešení problému.

5 Metodologie hodnocení: náznak operacionalizace, metodické-výzkumné postupy, data

Zhodnocení významu sledovaných efektů a jejich hierarchie z hlediska výzkumné otázky.

Řešení problému kontrafaktuality za účelem zjišťování čistých efektů. Experimentální resp. quasi-experimentální design.

Operacionalizaci provést na klíčovém konceptu a kritériu hodnocení, resp. nejpodstatnějším typu efektů.

Výzkumné postupy a data: přehled a zdůvodnění možných postupů a zvolených postupů (efektivita výzkumu).

6 Výzkumné aktivity, harmonogram

Sled – uspořádání výzkumných kroků, zhodnocení jejich náročnosti, identifikace možných zpoždění a náznak harmonogramu.

7 Předpokládaný přínos hodnocení, využití poznatků

Identifikace možností využití výsledků v procesu policy making. Možné bariéry využití a možnosti jak je překonat. Předběžná doporučení jak zacházet s výsledky.

Podmínka zápočtu:

Odevzdání textu, jejich uznání učitelem a prezentace v semináři.

Předmět je ukončen zkouškou.

Zkouška má dvě části:

Část A (1) obhajoba projektu před komisí nebo (2) získání grantu na základě projektu.

Část B Diskuse vybraných metodologických otázek výzkumu v SPSP před komisí.

garant a vyučující: Sirovátka,

povinná literatura:

Rossi P.H., Freeman H.E., Lipsey M.W., *Evaluation. A Systematic Approach*, 6th edition, Sage, London, 1999

Weimer D.L., Vining A.R. : Policy Analysis. Concepts and Practice. N.Jersey, Prentice Hall 1992.

Journal of European Social Policy, Central European Journal of Public Policy, Journal of Public Policy, OECD Employment Outlook, poslední ročníky, vybrané stati.

doporučená literatura :

Becker, A. H., Vanclay, F. The International Handbook on Social Impact Assessment. Edward Edgar, 2003.

Deleeck H, Van den Bosch, K., De Lathouwer L. : Poverty and the Adequacy of Social Security in the EC. Avebury, Aldershot. 1992.

Mitchell, D. : Income Transfers in Ten Welfare States. Avebury Aldershot, 1991.

[Stephen Stich](#): The Fragmentation of Reason. Preface to a Pragmatic Theory of Cognitive Evaluation MIT press, 1993

Dahler-Larsen P., From Programme Theory to Constructivism, *Evaluation*, vol. 7, n.3, 2001

Davis I. C., Evaluation and Performance Management in Government, *Evaluation*, vol. 5, n.2, 1999

Denzin N. K. and Lincoln Y. S., *Collecting and Interpreting Qualitative Materials*, Sage, London, 1998

- EC-DGV, *Guidelines for Systems of Monitoring and Evaluation of ESF Assistance in the Period 2000-2006*, July 1999
- Fitz Gibbon C.T., Lynn Lyons M., *How to Design a Program Evaluation*, Sage, London, 1991
- Gao, United States General Accounting Office, Program Evaluation and Methodology Division, *Designing Evaluations*, March 1991
- Grant D.L., *Monitoring Ongoing Programs*, Jossey Bass, San Francisco, 1978
- Gredler M. E., *Program Evaluation*, Prentice Hall, 1996
- Guba E.G., Lincoln Y.S., *Fourth Generation Evaluation*, Sage, London, 1989
- Chen H.T.: *Theory-Driven Evaluation*. Sage, London 1990
- Chen H.T. : *Practical Program Evaluation*. Sage, London 2005
- King J.A., Morris L.L., Fitz-Gibbon C.T., *How to Assess Program Implementation*, Sage, London, 1987
- Lee T.W., *Using Qualitative Methods in Organisational Research*, Sage, London, 1999
- Mark M.M., Henry G.T., Julnes G., *Evaluation. An integrated framework for understanding, guiding and improving public policies and programs*, Jossey-Bass, San Francisco, 2000
- Martin S., Sanderson I., Evaluating Public Policy Experiments: measuring outcomes, monitoring processes or managing pilots?, *Evaluation*, vol. 5, n.3, 1999
- Clegg S.R. et al. (eds.), *Handbook of Organisational Studies*, Sage, London, 1996
- OECD : *Evaluating Labour Market and Social Programmes The State of Complex Art*. Paris 1991.
- OECD, *Evaluating Labour Markets and Social Programmes. The State of a Complex Art*, Ocse-Ocde, Paris, 1991
- Owen J.M., Rogers P., *Program Evaluation. Forms and Approaches*, Sage, London, 1999
- Patton M.Q. *Qualitative Research and Evaluation Methods*. Sage, London 3vol. 2002
- Patton M.Q., *Utilization-Focused Evaluation*, Sage, London, 1997
- Pawson R. and Tilley N., *Realistic Evaluation*, Sage, London, 1998
- Posavac E.J., Carey R.G., *Program Evaluation (Methods and Case Studies)*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1992
- Pressman J.L., Wildavsky A., *Implementation*, University of California Press, Berkeley, 1984
- Rist, R. *Policy Evaluation*, Edward Edgar, 1995.
- Rubin H. & Rubin I., *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*, Sage, London, 1995
- Sanderson I., *Complexity, Evaluation and Evidence-Based Policy*, paper presented to the IV Conference of the European Evaluation Society, Lausanne, October 2000
- Schmid G., O'Reilly J., Schomann K. (eds.), *Handbook of Labour Market Policy and Evaluation*, E. Elgar, Cheltenham (UK), 1996
- Scriven M.S., *The Evaluation Thesaurus*, Thousand Oaks, CA Sage, London, 1991
- Shaw I.F., *Qualitative Evaluation*, Sage, London, 1999